

Krzysztof Zmarlicki

Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skierniewicach

CENY JABŁEK DESEROWYCH NA WYBRANYCH RYNKACH HURTOWYCH NA ŚWIECIE

FRESH APPLES PRICES AT CHOSEN WORLD'S WHOLESALE MARKETS

Słowa kluczowe: cena, jabłka deserowe, rynek hurtowy

Key words: price, table apple, wholesale market

Synopsis. Przedstawiono wycinkowe porównanie cen czterech odmian jabłek deserowych: Gala, Golden Delicious, Jonagold i Red Delicious na wybranych największych rynkach hurtowych na świecie. Porównywano ceny hurtowe jabłek deserowych, I klasy jakości, pakowanych w kartony 18-20 kg. Stwierdzono, że występowanie zmienności cenowej jest uzależnione od odmiany.

Wstęp

Jabłka zajmują czwarte miejsce pod względem ilości produkowanych na świecie owoców, po bananach, pomarańczach i winogronach. W 2003 roku ich światowa produkcja po raz pierwszy przekroczyła poziom 60 milionów ton w następstwie bardzo dynamicznego zwiększania zbiorów, zwłaszcza w Chinach w ostatnich dwóch dekadach. Obecnie wzrost produkcji ograniczony jest do dwóch kontynentów, a w zasadzie jedynie do kilku krajów. W Azji następuje on w dalszym ciągu w Chinach oraz w Ameryce Południowej w Argentynie, w Chile i w Brazylii [Word apple situation i dane FAO]. Natomiast na kontynencie europejskim i w mniejszym stopniu północno-amerykańskim produkcja jabłek ulega stopniowemu zmniejszaniu. Najsilniej trendy spadkowe wolumenu produkcji obserwuje się w krajach, takich jak: Niemcy, Wielka Brytania i Holandia [Zmarlicki 2008]. Po 2000 roku, w wielu zwłaszcza bogatych krajach w Europie oraz w USA, występują również tendencje spadkowe w zakresie spożycia jabłek, głównie dotyczy to owoców w stanie świeżym konsumowanych w całości. W przeciwieństwie do przetworów z jabłek i owoców częściowo przetworzonych, bowiem ich spożycie rośnie. Powszechnie wiadomo, że przy zakupie jabłek w detalu, zarówno w Europie jak i Ameryce Północnej występują bardzo duże różnice w cenach po jakich konsumenci kupują te owoce [Zmarlicki 2006]. Odwrotna sytuacja ma miejsce w przypadku cen jakie uzyskują za swoje owoce producenci jabłek, gdyż w wielu krajach bardzo zbliżony jest ich poziom [Makosz 2004]. Stąd pojawia się pytanie jak wygląda zróżnicowanie cen jabłek w ich obrocie na rynkach hurtowych. Celem niniejszego opracowania była próba częściowej oceny różnic cenowych jabłek jakie występowały na wybranych rynkach hurtowych na początku kwietnia na przestrzeni trzech lat.

Materiały i metodyka badań

Porównywano ceny jabłek deserowych odmian: Gala, Golden Delicious, Jonagold i Red Delicious. Odmiany jabłek zostały wybrane celowo pod kątem częstotliwości występowania na różnych rynkach, tak aby uzyskać ceny z możliwie dużej liczby rynków hurtowych zlokalizowanych równomiernie w Ameryce Północnej, w Europie Zachodniej i w Europie Wschodniej. Do porównania cen wybrano jedynie te odmiany jabłek, które były notowane na rynkach hurtowych w możliwie dużej liczbie miejsc, w tym w Polsce. Ich omówienie przedstawiono w porządku alfabetycznym, a nie według znaczenia gospodarczego. Porównanie cen zawężono do okresu od 2 do 9 kwietnia trzech kolejno następujących po sobie lat: 2007, 2008 i 2009. Takie ograniczenie przyjęto także w tym celu, aby uchwycić ceny owoców w możliwie krótkim okresie z maksymalnie dużej liczby terminali, a tym samym uzyskać w miarę porównywalne dane. Notowania dla poszczególnych rynków hurtowych nie zawsze pokrywały się dokładnie co do dnia. Dlatego wyliczono średnie ceny z całego okresu niezależnie od częstotliwości występowania danych. W celu ograniczenia wpływu czynnika inflacyjnego i wpływu ewentualnych niekorzystnych warunków na rynku w przy-

padku analizy cen tylko z jednego roku przyjęto możliwie krótki okres porównawczy trzech lat. Oceny dokonano dla jabłek takich samych odmian o identycznej klasie jakości (pierwszej) oferowanych do sprzedaży w porównywalnych opakowaniach (karton 18-20 kg). Wykorzystane do porównania cen dane pochodzą z amerykańskiego serwisu Ministerstwa Rolnictwa USA – USDA – Fruit and Vegetable Market News, Federal State Market News Service. Ceny jabłek podane w dolarach amerykańskich przeliczono na złote polskie według średniego kursu z NBP dla przyjętego okresu.

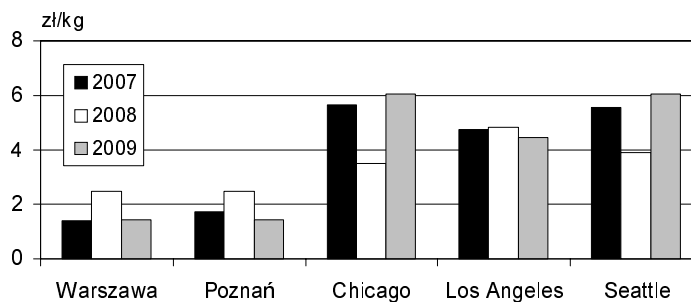
WYNIKI

Odmiana Gala

Wystarczająca do porównania podaż jabłek odmiany Gala, była jedynie na rynkach hurtowych w Polsce i w USA. W przypadku Polski poziom cen we wszystkich badanych latach był bardzo wyrównany dla obydwu rynków hurtowych, tj. RWGRO SA i WRSRH SA. Różnice pomiędzy cenami na obydwu rynkach hurtowych nie przekraczały w badanym okresie 2007 roku 30 gr, natomiast w 2008 i w 2009 ceny jabłek odmiany Gala były praktycznie identyczne. Znacznie wyższe były w latach 2007 i 2009, ceny jabłek odmiany Gala na rynkach w USA. Ciekawym zjawiskiem na rynku amerykańskim był relatywnie niższy poziom cen odmiany Gala w 2008 roku. Tymczasem w Europie w tym roku zanotowano wyższe ceny, co było rezultatem niższych niż w latach poprzednich zbiorów tej odmiany. W USA w tym roku zbiory jabłek odmiany Gala były wysokie.

Rysunek 1. Porównanie cen jabłek odmiany Gala na wybranych rynkach światowych w okresach: 02-09.04. w 2007, 2008 i 2009 r.

Źródło: obliczenia własne na podstawie Fruit and Vegetable Market News.

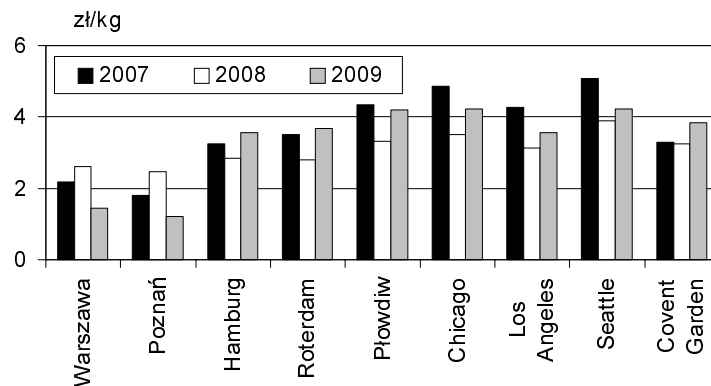

Odmiana Golden Delicious

Najpełniejsze dane w zakresie zestawienia notowań cenowych USDA były w przypadku odmiany Golden Delicious, co jest związane z bardzo dużą popularnością tej odmiany praktycznie na całym świecie i jej masowym udziałem w obrocie handlowym. Wydaje się, że bardzo duża i trwała podaż w obrocie odmiany Golden Delicious powodowała jej stosunkowo małą, w odniesieniu do innych odmian, zmienność cenową w zależności od lokalizacji rynku hurtowego. Prawidłowość ta nie obejmowała Polski, gdzie w zasadniczym stopniu o poziomie cen w dalszym ciągu decyduje poziom podaży, np. po niskich zbiorach w roku 2007 wiosną cena jabłek utrzymywała się na wysokim poziomie aż do zbiorów jesienią 2008 roku. Stąd przy ograniczonej podaży w Polsce, w sezonie słabego urodzaju, rozpiętość cen pomiędzy dwoma rynkami hurtowymi o największej różnicy cenowej Seattle

Rysunek 2. Porównanie cen jabłek odmiany Golden Delicious na wybranych rynkach światowych w okresach: 02-09.04. w 2007, 2008 i 2009 r.

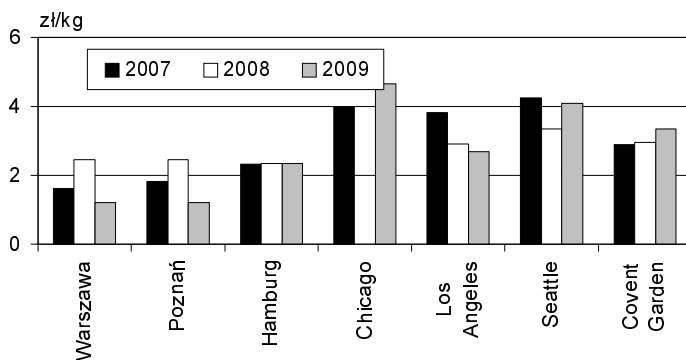
Źródło: jak na rys. 1.

i Poznaniem nie przekraczała 1,42 zł. W przeciwieństwie do 2009 roku, kiedy po bardzo dużych zbiorach, różnica pomiędzy tymi samymi rynkami wyniosła aż 3,01 zł. Prawdopodobnie procesy globalizacyjne oraz spowolnienie ekonomiczne powodują na rynkach hurtowych o ustabilizowanej równowadze popytu i podaży coraz mniejsze różnice cen jabłek odmiany Golden Delicious. Przykładowo różnica cen pomiędzy Hamburgiem i Seattle w roku 2007 wynosiła 1,82 zł, w 2008 roku 1,03 zł i w 2009 już tylko 0,66 zł. Zastanawiająca jest najwyższa cena tej odmiany w Seattle mieście w stanie Washington, czyli miejscu o największej koncentracji uprawy jabłek w USA, również powyższej odmiany. Może ona wynikać z większego udziału samozaopatrzenia ludności głównie na tzw. Roadside markets i mniejszej roli handlu hurtowego niż ma to miejsce w innych stanach USA.

Odmiana Jonagold

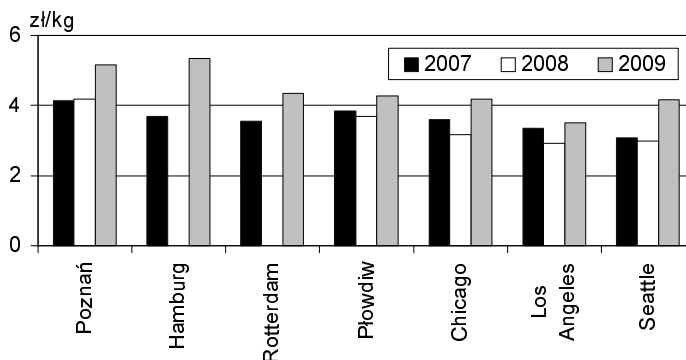
Odmiana Jonagold od połowy lat dziewięćdziesiątych staje się coraz bardziej popularna, w produkcji oraz konsumpcji zwłaszcza w Europie. Stąd mogą wynikać relatywnie mniejsze, niż przy innych odmianach, różnice w cenach na rynkach hurtowych w Hamburgu oraz Covent Garden w trzech porównywanych okresach. Przy ograniczonej podaży odmiany Jonagold w roku 2008 na rynkach hurtowych w Polsce poziom cen był niemal identyczny jak w Hamburgu, a różnica wynosiła jedynie 13 groszy. Niezwykle wysoki poziom cen tej odmiany na rynku w Chicago może być efektem traktowania jej w tym rejonie USA jako nowości. Natomiast relatywnie niski poziom cen w Los Angeles, w stosunku do innych rynków hurtowych USA, może wynikać z podaży jabłek pochodzących z importu.

Rysunek 3. Porównanie cen jabłek odmiany Jonagold na wybranych rynkach światowych w okresach: 02-09.04. w 2007, 2008 i 2009 r. Źródło: jak na rys. 1.

Odmiana Red Delicious

Największa podaż odmiany Red Delicious jest w Ameryce Północnej, gdzie odmiana ta zajmuje czołowe miejsce w produkcji od niemal 100 lat. Relatywnie mniejsze zainteresowanie ze strony rynku wraz z powolnym spadkiem arealu jej produkcji powoduje bardzo duże wyrównanie cen tej odmiany na rynku amerykańskim, w porównywalnym okresie, niezależnie od roku i lokalizacji. Bardzo wysoki poziom cen Red Delicious'a na rynku w Poznaniu prawdopodobnie jest efektem traktowania jej przez konsumentów polskich jako nowości i stąd dużego zainteresowania. W przeszłości jej podaż była bardzo mała. Dodatkowo efekt ten może być wynikiem niezwykle atrakcyjnego ciemno czerwonego wyglądu tej odmiany i połysku powodowanego przez dużą ilość wosku.

Rysunek 4. Porównanie cen jabłek odmiany Red Delicious na wybranych rynkach światowych w okresach: 02-09.04. w 2007, 2008 i 2009 r. Źródło: jak na rys. 1.

Wnioski

Na wszystkich rynkach hurtowych zaobserwowano zależność pomiędzy podażą danej odmiany, a poziomem jej cen. Ten stan świadczy o braku pełnego zdominowania na świecie handlu jabłkami przez sieci super i hipermarketów.

Zauważalny jest wpływ globalizacji w kształtowaniu rynku, gdyż poziom cen jabłek w ostatnich trzech latach jest bardziej wyrównany, niż przy porównywaniu cen na rynkach hurtowych jeszcze kilka lat temu [Zmarlicki 2000].

Obecna sytuacja na rynkach bogatych krajów Europy i Ameryki Północnej, gdzie poziom spożycia jabłek w stanie świeżym generalnie maleje powinna doprowadzić do dalszego wyrównywania cen i tendencji spadkowych. Wydaje się, że istotne zmiany nastąpią wraz ze wzrostem zamożności i co z tym związane poziomu konsumpcji w krajach Azji takich, jak Chiny i Indie. Wtedy poziom cen na rynkach hurtowych będzie znacznie bardziej zróżnicowany niż obecnie.

W przypadku Polski, na rynkach hurtowych, zauważalny jest znacznie niższy poziom cen jabłek w latach większej podaży niż w pozostałych miejscach. Wydaje się, że wyrównanie poziomu cen i ich stabilizacja nastąpi dopiero przy konsolidacji produkcji i handlu, a to będzie możliwe dopiero z istotnym wzrostem udziału organizacji producentów.

Literatura

Fruit and Vegetable Market News. Federal State Market News Service, USDA.

Makosz E. 2004: Jakie ceny jabłek deserowych. *Hasło Ogrodnicze*, 6.

Word apple situation. World markets and Trade. United States Department of Agriculture FAS [http://www.fas.usda.gov/http/horticulture/Apples/World_Apple_Situation_053107.pdf].

www.faostat.fao.org

Zmarlicki K. 2000: Zróżnicowanie cen owoców na rynkach hurtowych w wybranych krajach świata. *Zesz. Nauk. Inst. Sadownictwa i Kwaciastwa*, 8, 421-426

Zmarlicki K. 2006: Zmiany na rynku jabłek deserowych w Europie i na świecie. XLIV Ogólnopolska Naukowa Konferencja Sadownicza. Skierniewice 30-31 sierpnia, 159-161.

Zmarlicki K. 2008: Rynek detaliczny jabłek w wybranych krajach Europy i Ameryki Północnej. XIII Ogólnopolskie Spotkanie Sadowników w Grójcu, Grójec 14-15 lutego, 30-38.

Summary

The prices of four cultivars of table apples prices were compared at chosen world's wholesales markets. The results of this study show that the prices depend on supply and recognition of cultivar. However, in Polish case, supply is more influential than in the other locations. Comparison of prices at wholesale markets from the past with the present ones indicates that the differences are smaller due to the globalization of the trade.

Adres do korespondencji

dr Krzysztof Zmarlicki
Instytut Sadownictwa i Kwaciastwa w Skierniewicach
Pracownia Ekonomiki i Marketingu
ul. Pomologiczna 18
96-100 Skierniewice
tel. (0 46) 834 54 49
e-mail: Krzysztof.Zmarlicki@insad.pl